

ДОСЛІДЖЕННЯ ГОСТРОЇ ТОКСИЧНОСТІ ПОХІДНИХ 1,2,4-ТРИАЗОЛУ В ЛАБОРАТОРНИХ УМОВАХ

І. М. Білай, О. В. Цис, Є. О. Михайлюк

**Запорізький державний медичний університет,
м. Запоріжжя**

Вступ. Проблема безпеки лікарських засобів в останні роки стала однією з найактуальніших проблем охорони здоров'я в світі. Важливим показником безпеки лікарських засобів є гостра токсичність.

Мета. Дослідження гострої токсичності похідних 1,2,4-триазолу в експерименті на лабораторних щурах.

Матеріали та методи. При вивченні гострої токсичності нами був вибраний табличний експрес-метод за В. Б. Прозоровським.

Результати і висновки. Найбільш токсичними виявились сполуки 1.5 та 1.6 з показником LD_{50} 1060 мг / кг та 1131 мг / кг, відповідно. Найменш токсична сполука — 1.3 з показником LD_{50} 3340.

Ключові слова: гостра токсичність, похідні 1,2,4-триазолу, безпечність лікарських засобів.

Вступ. В останні роки проблема безпеки лікарських засобів стала однією з найактуальніших проблем в сфері охорони здоров'я в світі. Це викликано появою безлічі препаратів з високою біологічною активністю. Важливим показником безпеки лікарських засобів є гостра токсичність.

Гострою токсичністю називається здатність хімічних речовин, при одноразовому або повторному впливі на біологічні системи, викликати їх пошкодження або загибель. Важливою особливістю цього поняття є те, що токсичний ефект може проявлятися на всіх рівнях організації біологічного об'єкта — від субклітинного до популяційного. Токсична реакція характеризується порушенням метаболізму клітин. Воно проявляється ланцюгом патологічних змін, що включають: порушення енергетичного обміну, порушення гомеостазу внутрішньоклітинного кальцію, активацію вільно-радикальних процесів в клітині,

порушення процесів синтезу білка і клітинного поділу, а також пошкодження клітинних мембран. При цьому всі ці процеси тісно пов'язані між собою, а ініціація одного порушення запускає інші патології метаболізму, що в кінцевому рахунку, призводить до появи «порочного кола» [1].

У відповідь на це, ініціюється реакція дезактивації токсину, звана біотрансформацією. Біотрансформація відбувається у дві фази. Перша — метаболічна трансформація — хімічна перебудова структури токсичних речовин шляхом біохімічних процесів (окислення, відновлення, гідролізу). Друга фаза — синтез (кон'югація) — взаємодія токсичних речовин або продуктів їх метаболічної трансформації з природновмістними в організмі сполуками з утворенням кон'югатів. У процесах кон'югації беруть участь багато ферментів: глюкуронилтрансфераза, сульфотрансфераза, трансацилаза, метилтрансферази, глутатіон-S-трансферази та ін. [4].

Одними з найбільш перспективних сполук в плані токсичності є похідні 1,2,4-триазолу. В даний час, похідні 1,2,4-триазолу зарекомендували себе, як речовини, що володіють широким спектром біологічної активності, перш за все антимікробними, протипухлинними, протизапальними, гіполіпідемічними, гепатопротекторними і антиоксидантними властивостями, що було неодноразово підтверджено в дослідженнях українських та китайських фармакологів [6].

Слід відзначити роботу П. О. Губбінса (США), що досліджував взаємодію похідних триазолу (в якості фунгіцидних засобів) з іншими препаратами. Він зазначив, що основним механізмом цієї взаємодії є печінковий цитохром P450 (CYP). Це було виявлено завдяки таким сучасним методам як генотипування, вдосконалені аналітичні технології і біоаналітичні методи, які дозволяють проводити точну молекулярну ідентифікацію і стереохімічний аналіз. Дане дослідження обґрунтовує необхідність найбільш детальної оцінки гострої токсичності, включаючи субмолекулярний рівень, при дослідженні біологічно активних речовин [5].

Мета: дослідження гострої токсичності похідних 1,2,4-триазолу в експерименті на лабораторних щурах.

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Матеріали та методи. Об'єктом дослідження виступали похідні 1,2,4-триазолу (табл. 1), синтезовані на кафедрі органічної та біоорганічної хімії Запорізького державного медичного університету під керівництвом професора Коваленка С. І.

Таблиця 1

Похідні 1,2,4-триазолу

Номер сполуки	Структурна формула	Номер сполуки	Структурна формула
1.1 ВК-32		1.6 ПК-354	
1.2 ПК-282		1.7 ПК-369	
1.3 ПК-274		1.8 ПК-370	
1.4 ПК-293		1.9 ПК-372	
1.5 ПК-297			

Експерименти виконувалися на білих лабораторних щурах лінії Вістар масою 180-220 г. Щури були отримані з розплідника Державної установи «Інститут фармакології та токсико-

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

логії Академії медичних наук України». Тварини містилися на стандартному раціоні харчування при природному світловому режимі «день-ніч». Дослідження проводилися відповідно до базового документу щодо дотримання правил лабораторних експериментів «Правил доклінічної оцінки безпеки фармакологічних засобів (GLP)» [2].

При вивченні гострої токсичності нами був обраний табличний експрес-метод за В. Б. Прозоровським. В основі методу лежить пропозиція використовувати досліджувані речовини в дозах, які розміщені за логарифмічною шкалою з інтервалом 0,1, а всі можливі достовірні результати LD_{50} і їх похибки розраховані попередньо за програмою пробіт-аналізу [3].

Використовувалися 4 групи тварин по 2 спостереження в кожній з додатковим використанням однієї попередньої і наступної дози. Сполуки вводили лабораторним тваринам внутрішньошлунково з дотриманням правил асептики і антисептики у вигляді тонкодисперсної водної суспензії, яку стабілізували твіном-80 з розрахунку 0,2 мл на 50 мг речовини. Спостереження проводилися через 24 години [2].

Результати. Дослідження гострої токсичності при внутрішньошлунковому введенні показали, що всі речовини відносяться до IV класу токсичності за класифікацією К. К. Сидорова [4]. Показник LD_{50} знаходився в межах від 1060 до 3340 мг / кг.

Таблиця 2

Гостра токсичність похідних 1,2,4-триазолу при внутрішньошлунковому введенні лабораторним щурам

№	Шифр сполуки	$LD_{50} \pm SLD_{50}$, мг/кг
1.	1.1	2090±200
2.	1.2	2110±360
3.	1.3	3340±570
4.	1.4	1520±350
5.	1.5	1060±179
6.	1.6	1131±89
7.	1.7	1740±340
8.	1.8	1250±220
9.	1.9	1660±160

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Найбільш токсичними виявилися сполуки 1.5 і 1.6 з показником LD_{50} — 1060 мг / кг та 1131 мг / кг, відповідно. Найменш токсичною сполукою виявилася речовина 1.3 з показником LD_{50} — 3340 мг / кг.

Встановлено, що введення гетероциклічних радикалів по третьому положенню триазолового ядра призводило до зниження токсичності.

Висновки:

1. Проведення дослідження гострої токсичності при внутрішньошлунковому введенні похідних 1,2,4-триазолів показало, що всі вони є малотоксичними речовинами і відносяться до IV класу токсичності за класифікацією К. К. Сидорова.

2. Найбільш токсичними виявилися сполуки 1.5 і 1.6 (2- (3-піролідін-2-іл) — 1Н-1,2,4-триазол-5-іл) анілін), 2- (3-циклопропіл-1Н-1 , 2,4-триазол-5-іл) анілін) з показником LD_{50} — 1060 мг / кг та 1131 мг / кг, відповідно. Найменш токсичною сполукою виявилася речовина 1.3 (2- (3-адамантил-1Н-1,2,4-триазол-5-іл) анілін) з показником LD_{50} — 3340 мг / кг.

3. Даний експеримент відображає перспективність досліджень даного класу хімічних речовин в подальших фармакологічних експериментах.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астахова А. В. Лекарства. Неблагоприятные побочные реакции и контроль безопасности [Текст] / А. В. Астахова, В. К. Лепехин. — 2-3 изд. испр. и доп. — М.: Эксмо, 2008. — 256 с.
2. Стефанов О. В. Доклінічні дослідження лікарських засобів: методичні рекомендації [Текст] / О. В. Стефанов — К.: Авіцена, 2001. — 528 с.
3. Прозоровский В. Б. Статистическая обработка результатов фармакологических исследований [Текст] / В. Б. Прозоровский // Психофармакология и биологическая наркология. — 2007. — Т. 7. — Вып. 3–4. — С. 2090–2120.
4. Сидоров К. К. Токсикология новых промышленных химических веществ [Текст] / К. К. Сидоров. — М.: Медицина, 1973. — Вып. 3. — 47 с.
5. Gubbins P. O. Triazole antifungal agents drug-drug interactions involving hepatic cytochrome P450 / P. O. Gubbins // Expert Opin Drug Metab Toxicol. — 2011. — № 7(11). — P. 1411-1429.
6. Sahu J.K., Ganguly S., Kaushik A. Triazoles: a valuable insight into recent developments and biological activities / J. K. Sahu, S. Ganguly, A. Kaushik // Chin J Nat Med. — 2013. — № 11(5). — P. 456-465.

Исследование острой токсичности производных 1,2,4-триазола в лабораторных условиях

И. М. Белай, А. В. Цыс, Е. О. Михайлюк

Запорожский государственный медицинский университет,
г. Запорожье

Введение. Проблема безопасности лекарственных средств в последние годы стала одной из самых актуальных проблем здравоохранения в мире. Важным показателем безопасности лекарственных средств является острая токсичность.

Цель. Целью работы было исследование острой токсичности производных 1,2,4-триазола в эксперименте на лабораторных крысах.

Материалы и методы. При изучении острой токсичности нами был выбран табличный экспресс-метод по В. Б. Прозоровскому.

Результаты и выводы. Наиболее токсичным оказались соединения 1.5 и 1.6 с показателями ЛД₅₀ 1060 мг / кг и 1131 мг / кг, соответственно. Наименее токсичное соединение — 1.3 с показателем ЛД₅₀ 3340 мг/кг.

Ключевые слова: острая токсичность, производные 1,2,4-триазола, безопасность лекарственных средств.

Studying acute toxicity of 1,2,4-triazole derivatives in laboratory conditions

I. M. Bilai, O. V. Tsys, E. O. Mykhailiuk

Zaporozhye State Medical University, Zaporizhzhya

Introduction. The problem of drug safety in recent years has become one of the most pressing health problems in the world. The acute toxicity is an important indicator of drug safety.

Aim. To study the acute toxicity of 1,2,4-triazole in the experiment on laboratory rats.

Materials and methods. For our study there was used tabular rapid method by V. B. Prozorovsky.

Results and conclusion. The most toxic were compounds 1.5 and 1.6 with index LD₅₀ 1060 mg / kg and 1131 mg / kg, severally. The least toxic was compound 1.3 with index LD₅₀ 3340 mg / kg.

Key words: acute toxicity, 1,2,4-triazole derivatives, drug safety.

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відомості про авторів:

Білай Іван Михайлович — доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та УЕФ Запорізького державного медичного університету. Адреса: 69035, м. Запоріжжя, проспект Маяковського, 26.

Цис Олексій Вікторович — старший лаборант кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та УЕФ Запорізького державного медичного університету. Адреса: м. Запоріжжя, проспект Маяковського, 26.

Михайлюк Євгеній Олегович — кандидат фармацевтичних наук, старший викладач кафедри клінічної фармації, фармакотерапії та УЕФ Запорізького державного медичного університету. Адреса: м. Запоріжжя, проспект Маяковського, 26.

УДК 616.718 – 002.1 – 036.82

ОБГРУНТУВАННЯ ЕТАПІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ, КОТРІ ПЕРЕНЕСЛИ МЕТАЕПІФІЗАРНИЙ ОСТЕОМІЄЛІТ

**В. А. Дігтяр, Д. М. Лук'яненко, М. О. Камінська,
О. Г. Садовенко**

**Дніпропетровська медична академія МОЗ України,
м. Дніпро**

Вступ. Хірурги і ортопеди, проводячи лікувальні та реабілітаційні заходи хворим на МЕО не надають уваги соціально-психологічній реабілітації.

Мета дослідження полягає у визначенні обсягу методів реабілітації цієї групи хворих.

Матеріали та методи. Дослідження проводилось методом анкетування за розробленою анкету.

Результати. На головне питання анкети — як захворювання вплинуло на реалізацію життєвих планів, 8 (15,1%) респондентів відповіли, що остеомієліт перекреслив усі життєві плани. Такий висновок частіше робили пацієнти чоловічої статі — 18,2% проти 10% жіночої ($p > 0,05$). Обсяг реабілітації ми доповнили питаннями абілітації — с истемою лікувальних за-